

STORTINGET

Innst. 127 S

(2024–2025)

Innstilling til Stortinget
fra kommunal- og forvaltningskomiteen

Dokument 8:21 S (2024–2025) og Dokument 8:35 S (2024–2025)

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Anne Kristine Linnestad, Erlend Larsen, Liv Kari Eskeland, Mahmoud Farahmand og Turid Kristensen om lavere vann- og avløpsgebyrer og Representantforslag fra stortingsrepresentantene Erlend Wiborg, Morten Stordalen, Himanshu Gulati, Hans Andreas Limi, Morten Wold, Marius Arion Nilsen, Terje Halleland og Bård Hoksrud om tiltak som vil kunne redusere vann-, avløps- og renovasjonsgebyrene betydelig

Til Stortinget

Bakgrunn Dokument 8:21 S (2024–2025)

I dokumentet fremmes følgende forslag:

- «1. Stortinget ber regjeringen gjennomføre en evaluering av hvordan selvkost som finansieringsmodell for vann- og avløpssektoren fungerer, og komme tilbake til Stortinget på egnet måte.
2. Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2025 med en insentivordning for å motivere til regional organisering etter modellen som ble anbefalt i Mulighetsstudie for VA-sektoren med samfunnsøkonomiske analyser, som ble lagt fram i januar 2022.

3. Stortinget ber regjeringen revidere forskrift om beregning av samlet selvkost for kommunale og fylkeskommunale gebyrer (selvkostforskriften) med mål om å forlenge perioden for når fremtidig overskudd må tilbakeføres eller underskudd kan fremføres.
4. Stortinget ber regjeringen forlenge maksimal avskrivningstid på renseanlegg, pumpestasjoner, høydebasseng og ledningsnett i forskrift om økonomiplan, årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for kommuner og fylkeskommuner mv.
5. Stortinget ber regjeringen i forbindelse med kommuneproposisjonen 2025 vurdere konsekvensene av å gi kommunene mulighet til å velge mellom å bruke kalkylerente eller reell rente i budsjetteringen av investeringer på selvkostområdet.
6. Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en utredning om og forslag til en vannreform med mål om mer effektiv organisering, mindre vannlekkasje og lavere gebyrer for innbyggerne, med inspirasjon fra Danmarks vannreform fra 2007.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslagene.

Bakgrunn Dokument 8:35 S (2024–2025)

I dokumentet fremmes følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen gi en midlertidig utsettelse av kravene til nitrogenrensing som kommunene langs Oslofjorden er pålagt, slik at kommunene får anledning til å vurdere mulighetene til sammen å etablere felles avløpsanlegg, som for eksempel anlegget som Veas utreder med støtte fra Miljødirektoratet. Stortinget ber samtidig regjeringen pålegge kommunene å gjennomføre en slik utredning.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslaget.

Komiteens behandling

Komiteen har i brev av 19. november og 19. desember 2024 til Kommunal- og distriktsdepartementet ved statsråd Erling Sande bedt om vurdering av forslagene i hhv. Dokument 8:21 S (2024–2025) og Dokument 8:35 S (2024–2025). Statsråd Sandes uttalelse til Dokument 8:21 S (2024–2025) følger av vedlagt brev av 3. desember 2024. Angående Dokument 8:35 S (2024–2025) ble dette besvart av Klima- og miljødepartementet ved statsråd Andreas Bjelland Eriksen. Statsråd Bjelland Eriksens uttalelse av 10. januar 2025 følger vedlagt. Komiteen inviterte til skriftlig høring i Dokument 8:21 S (2024–2025) og mottok fire høringsinnspill. Sakens dokumenter inkludert høringsinnspillene er tilgjengelige på sakens side på stortinget.no.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Lise Christoffersen, Siri Gåsemyr Staalesen og Terje Sørvik, fra Høyre, Kari Sofie Bjørnsen og Mudassar Kapur, fra Senterpartiet, Heidi Greni og Kathrine Kleveland, fra Fremskrittspartiet, Per-Willy Amundsen og fung. leder Erlend Wiborg, fra Sosialistisk Venstreparti, Birgit Oline Kjerstad, og fra Rødt, Tobias Drevland Lund, viser til at i denne innstillingen behandles Dokument 8:21 S (2024–2025) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Anne Kristine Linnestad, Erlend Larsen, Liv Kari Eskeland, Mahmoud Farahmand og Turid Kristensen om lavere vann- og avløpsgebyrer og Dokument 8:35 S (2024–2025) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Erlend Wiborg, Morten Stordalen, Himanshu Gulati, Hans Andreas Limi, Morten Wold, Marius Arion Nilsen, Terje Halleland og Bård Hoksrud om tiltak som vil kunne redusere vann-, avløps- og renovasjonsgebyrene betydelig.

Komiteen har mottatt fire skriftlige innspill ved behandlingen av Dokument 8:21 S (2024–2025) og viser

til statsråd Sande og statsråd Bjelland Eriksen sine svarbrev til komiteen datert henholdsvis 3. desember 2024 og 10. januar 2025.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til statsrådenes svarbrev. Flertallet viser til at innen vann- og avløpssektoren er det selvkostprinsippet som gjelder, som også er i tråd med prinsippet om at forurensere betaler.

Flertallet ser at kostnadene til vann og avløp kommer til å stige de nærmeste årene på grunn av store oppgraderinger som må gjøres. Derfor er flertallet opptatt av å finne løsninger som kan redusere kostnadene for innbyggerne. Flertallet viser til at regjeringen har redusert mva. på vann og avløp fra 25 til 15 prosent, og at dette er et tiltak som vil dempe kostnadene for innbyggerne i en tid med store investeringen på feltet. Flertallet viser til at i statsbudsjettet og budsjettavtalen med Sosialistisk Venstreparti for 2025 er tilskuddsordningen for planlegging og prosjektering av nitrogenfjerning ved avløpsanlegg i Oslofjordens nedbørsfelt videreført med omtrent 28 mill. kroner. I budsjettforhandlingene ble Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti enige om å øke kap. 1420 post 80 Resultatområde forurensning og naturmangfold, tiltak i Oslofjorden med 50 mill. kroner.

Flertallet vil også trekke fram at regjeringen har lagt fram nye nasjonale mål for vann og helse, hvor man blant annet skal se på ulike insentivordninger som kan stimulere til sterkere fagmiljø og mer interkommunalt samarbeid.

Flertallet viser til at Kommunal- og distriktsdepartementet, som en evaluering av forskriften om selvkost, har satt i gang et prosjekt som skal se på blant annet avskrivningstider, kalkylerente og framføringsperiode. Departementet mottok i desember 2024 sluttrapporten fra dette prosjektet. I rapporten anbefales det blant annet å forlenge avskrivningstiden for ledningsnett og bygg og å endre renteberegningen fra någjeldende ordning med kalkylerente til en ordning der faktiske rentekostnader legges til grunn. Flertallet viser til at departementet vurderer anbefalingene i rapporten og legger opp til å sende et forslag til endringer i regelverket på høring våren 2025, i tråd med utredningsinstruksen.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at Norsk Vann i 2021 beregnet at det ville være et samlet investeringsbehov i vann- og avløpssektoren i perioden 2021 til 2040 på 332 mrd. kroner. Med dagens regelverk vil kostnadene for de økte utgiftene ved å oppgradere vann- og avløpsnett bli belastet innbyggerne direkte gjennom de kommunale gebyrene. Dette vil få konsekvenser for husholdningene i en periode som allerede preges av vedvarende høye levekostnader. Høyre

foreslår derfor flere tiltak for å redusere gebyrene, inkludert økt interkommunalt samarbeid og mer fleksible finansieringsmodeller.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Rødt viser til at mange kommuner i årene fremover skal gjøre store investeringer for å innfri nye statlige rensekra, i tillegg til å ta igjen etterslepet. Dette gjelder ikke minst kommunene langs Oslofjorden, som har kort tid på seg til å etablere nye løsninger, særlig for nitrogenrensing. Dette er svært kostbare utbygginger som ytterligere vil øke gebyrene for innbyggerne.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at Statsforvalteren forlenger fristen for igangsetting av nitrogenrensing av avløpsvannet for de kommunene i Oslofjordens nedbørsfelt som har en frist før 2030, med ett år.»

Komiteens medlemmer fra Høyre fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen pålegge kommunene langs Oslofjorden å gjennomføre en utredning som vurderer mulighetene for samarbeid mellom disse kommunene, med mål om å etablere felles avløpsanlegg, slik at rensegraden økes og kostnadene reduseres.»

Komiteens medlemmer fra Høyre, Sosialistisk Venstreparti og Rødt viser til Huseiernes bokostnadsindeks (Bokostnadsindeks for norske husholdninger 2023), som viser at bokostnadene for 2023 økte med 23 prosent sammenlignet med året før. Disse medlemmer viser til at det forventes at kostnadene vil fortsette å øke fremover dersom det ikke iverksettes tiltak. Disse medlemmer er derfor positive til alle forslag som kan bidra til at den enkelte husholdning får lavere kostnader.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at regjeringen Solberg bestilte en mulighetsstudie for vann- og avløpssektoren for å innhente informasjon om hvordan man kan få en mer effektiv vann- og avløpssektor, og viser videre til at «Mulighetsstudie for VA-sektoren med samfunnsøkonomiske analyser» (COWI, Oslo Economics og Kinei) ble lagt fram våren 2022. Disse medlemmer viser til at denne mulighetsstudien legger fram en rekke forslag, og at bedre organisering, økt kompetanse og riktig bruk av teknologi og arbeidsmetoder er nøkkelfaktorer for bedre effektivitet. Rapporten viser at en regional organisering av vann- og avløpssektorene er det mest samfunnsøkonomisk lønnsomme. På side 10 i mulighetsstudien kan man lese følgende:

«[...]forventer vi at regional organisering vil gjøre sektoren 10 prosent mer effektiv enn den vil være med fortsatt kommunal organisering. Effektiviseringen forventes å materialisere seg delvis gjennom høyere kvalitet enn det som forventes i nullalternativet og delvis gjennom lavere gebyrer. Gjennom analyseperioden forventer vi at regional organisering fører til 8 milliarder kroner i lavere gebyrer enn det som ellers ville vært tilfellet, samtidig som tjenestekvaliteten for brukere og miljø forbedres.»

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet viser til at en bedre og mer effektiv organisering også kan være positiv med tanke på bedre bruk av ressurser. Disse medlemmer påpeker at det er store behov for fagfolk i de aller fleste sektorer, så også i VA-sektoren. Det er derfor behov for å benytte begrensede ressurser smartere, både når det gjelder personell og kompetanse, og for å benytte de økonomiske ressursene mest mulig effektivt. Disse medlemmer viser til at små enheter med få ansatte kan mangle både kapasitet og kompetanse i det daglige. Disse medlemmer mener derfor at dette er et viktig argument for større regionale enheter.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Rødt fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2025 med en insentivordning for å motivere til regional organisering etter modellen som ble anbefalt i Mulighetsstudie for VA-sektoren med samfunnsøkonomiske analyser, lagt fram i januar 2022.»

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til høringsvarene som kom inn i forbindelse med kommunal- og forvaltningskomiteens behandling av Dokument 8:35 S (2023–2024) om tiltak for lavere gebyrer innen vann- og avløpssektoren, jf. Innst. 227 S (2023–2024). Flere av høringsinstansene ga tilbakemelding på at de støtter forslag om å gjennomføre en evaluering av hvordan selvkost som finansieringsmodell for vann- og avløpssektoren fungerer. Disse medlemmer viser til at Norsk Vann bekrefter at det er behov for en modernisering av selvkostprinsippet, og at Huseierne i sitt høringsvar viser til at det er nødvendig å iverksette tiltak som kompenserer for de uheldige virkningene de mener kommunenes VA-monopol har på innbyggernes VA-gebyrer.

Disse medlemmer viser til Kommunal- og distriktsdepartementets selvkostveileder rundskriv H-3/14 side 9:

«Brukerbetaling basert på selvkostprinsippet gir ingen garanti for at det drives en effektiv virksomhet. Dersom en kommune driver ineffektivt, vil denne ineff-

fektiviteten likevel bli en del av gebyrgrunnlaget i tillegg til det teoretisk minimale kostnadsnivået en mest mulig kostnadseffektiv kommune kunne ha drevet tjenesten for. Sammenligninger (benchmarking) på pris og kostnad med tilsvarende virksomheter i andre kommuner eller private tilbydere vil dermed gi viktig tilleggsinformasjon for å utvikle en mer kostnadseffektiv drift.»

Disse medlemmer mener derfor at en evaluering av selvkostprinsippet bør gjennomføres, og at effektivitet bør bli et av temaene i evalueringen.

Disse medlemmer viser til at det er § 8 i selvkostforskriften som regulerer praktiseringen av selvkostprinsippet, både når det gjelder bruk av selvkostfond og avsetninger til selvkostfond. Disse medlemmer viser til at hovedprinsippet er at overskudd på selvkostfondet skal avsettes i fondet og tilbakeføres til abonnentene innen fem år. Kommunen kan gjøre dette enten ved å senke gebyrene eller ved å dekke tidligere års underskudd. På samme måte skal et underskudd dekkes innen fem år. Da må kommunestyret vedta å øke fremtidige gebyrer. Denne femårsregelen sikrer at selvkostordningen blir mindre sårbar for tilfeldige inntekts- og kostnadssvingninger, fordi avregningsperioden settes lengre enn ett år. Investeringer i renseanlegg osv. kan ofte føre til en markant økning i kapitalkostnader, primært på grunn av høyere avskrivninger og renteutgifter i de første årene etter investeringen. Dette resulterer vanligvis i en betydelig vekst i årsgebyrene. Disse medlemmer merker seg at det i rapporten Selvkost i kommunene – avskrivningstid, kalkylerente og framføringsperiode, utarbeidet av NTNU Samfunnsforskning i samarbeid med Sintef og BDO (SØF-rapport nr. 06/24, november 2024), anbefales det at den øvre grensen for fram- og tilbakeføring av under- og overskudd skal begrenses til to år. Rapporten legger vekt på generasjonsprinsippet i denne vurderingen og ikke hvilke svingninger det kan bidra med for abonnentene. Disse medlemmer mener at det som veier tyngst av de to aspektene i denne saken, er å holde gebyrene lave og jevne for innbyggerne.

Disse medlemmer mener at for å sikre mest mulig forutsigbarhet for abonnentene må store årlige svingninger i gebyrene unngås i størst mulig grad. Her spiller selvkostfondet en sentral rolle, da det kan brukes til å utjevne tilfeldige svingninger og mildne effekten av større, planlagte investeringer. Gjennom god planlegging kan man dermed unngå store gebyrsvingninger fra år til år.

Disse medlemmer er enige med Norsk Vann, som i høringsinnspillet til Dokument 8:35 S (2023–2024) sier at:

«den nåværende avregningsperioden for opp- og nedbygging av selvkostfondet er for kort til å effektivt dempe gebyrveksten som oppstår ved store investeringer.»

Disse medlemmer påpeker at det ofte tar lang tid fra planlegging/budsjettering av et anlegg til det er ferdigstilt og kommer i drift, og at det dermed er avgjørende å starte oppbyggingen av fondene tidlig nok. Disse medlemmer mener at jevne, forutsigbare gebyrer er det beste for innbyggerne. For å oppnå dette mener disse medlemmer at en avregningsperiode på 20 år bør vurderes sammen med en opp- og nedbyggingstid på ti år. Disse medlemmer påpeker at størrelsen på selvkostfondet bør tilpasses kommunens investeringsplaner, og at fondets saldo over tid styres mot et akseptabelt minimumsnivå. Kommunene bør også vurdere en egenkapitalbuffer for å kunne håndtere uforutsette hendelser og som et grunnlag for fremtidige planer. For ikke-kommunale VA-selskaper og interkommunale selskaper, som ikke direkte forvalter selvkostfond, er det av stor betydning å ha tilgjengelig egenkapital for å sikre forsvarlig drift. Dette vil også kunne legge til rette for effektiv langtidsplanlegging også i disse selskapene. Disse medlemmer mener derfor at det ikke bør stilles krav om at verken selvkostfondene eller selskapenes tilgjengelige kapital/likviditetsfond må bygges ned til null.

Disse medlemmer viser til at infrastrukturen i vann- og avløpssektoren kan ha en betydelig lengre levetid enn den maksimale avskrivningstiden på 40 år som settes i budsjett- og regnskapsforskriften § 3-4 bokstav e. Disse medlemmer viser til at kommunale ledninger i dag bygges for å ha en levetid på 100 år, mens de kun kan avskrives over 40 år i kommuneregnskapet. I forskrift om økonomiplan, årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for kommuner og fylkeskommuner mv. er det 40 år avskrivningstid som gjelder for varige driftsmidler på selvkostområdet. I kommuneloven står det:

«Investeringskostnadene skal fordeles over den tiden investeringene forventes å være i bruk.»

Her settes det ikke noen maksimalperiode for avskrivningene, slik det gjøres i budsjett- og regnskapsforskriften. Disse vil komme i konflikt med hverandre når man bruker den maksimale avskrivningstiden i forskriften og ikke forventet levetid, jf. budsjett- og regnskapsforskriften § 3-4, hvor det settes en begrensning:

«Avskrivningsperioden i kommuneregnskapet kan likevel ikke være lengre enn bokstav a til e.»

Disse medlemmer påpeker at avviket mellom faktisk levetid og den maksimale avskrivningstiden i regnskapet kan innebære at kostnaden ved et anlegg ikke fordeles korrekt mellom generasjonene. Et anlegg som driftes i 80 år, vil i kommuneregnskapet kun kostnadsfordeles over de første 40 driftsårene.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Rødt fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen forlenge maksimal avskrivningstid på rensesanlegg, pumpestasjoner, høydebasseng og ledningsnett i forskrift om økonomiplan, årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for kommuner og fylkeskommuner mv. til 80 år i tråd med SØF-rapport nr. 06/24 Selvkost i kommunene – avskrivningstid, kalkylerente og framføringsperiode.»

«Stortinget ber regjeringen revidere forskrift om beregning av samlet selvkost for kommunale og fylkeskommunale gebyrer (selvkostforskriften) med mål om å forlenge perioden for når fremtidig overskudd må tilbakeføres eller underskudd kan fremføres.»

«Stortinget ber regjeringen gjennomføre en evaluering av hvordan selvkost som finansieringsmodell for vann- og avløpssektoren fungerer, og komme tilbake til Stortinget på egnet måte.»

Disse medlemmer viser til at selvkostforskriften fastsetter at rentekostnadene skal beregnes basert på årets gjennomsnittlige restverdi på varige driftsmidler og en kalkylerente, som er lik femårig gjennomsnittlig swaprente pluss 0,5 prosentpoeng. Disse medlemmer viser til høringssvar fra blant andre Norsk Vann, som påpeker at det med dagens regelverk ikke er mulig for kommunene å benytte faktisk lånerente ved beregning av selvkost. Disse medlemmer understreker at det i dagens økonomiske situasjon er viktig å se på alle muligheter for å holde kommunale gebyrer og avgifter nede for at fleste mulig innbyggere skal kunne bestemme mest mulig over egen lommebok. For kommuner med gunstige låneavtaler betyr dagens regelverk at gebyrene kan være høyere enn det som strengt tatt er nødvendig i de aller fleste kommunene i landet. Dersom kommunen opptar grønne lån med lavere rente fra Kommunalbanken og KLP, vil abonnentene, med dagens praksis og regelverk, ikke nyte godt av disse fordelene. Kalkylerente kan gjøre det utfordrende for selskaper å få lån. Disse medlemmer viser til at et avvik mellom reell og kalkulert rente skaper forskjeller mellom vanlig regnskap og selvkostregnskap.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen i forbindelse med kommuneproposisjonen 2026 komme tilbake til Stortinget med forslag til hvordan regjeringen vil følge opp anbefalingene vedrørende kalkylerente i SØF-rapport nr. 06/24 Selvkost i kommunene – avskrivningstid, kalkylerente og framføringsperiode.»

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at Danmark gjennomførte en vannreform i 2007. Resultatene fra denne har blant annet vært lavere lekkasjegrade, færre administrative ressurser, mindre behov for kjemikalier og lavere energiforbruk. «Mulighetsstudie

for VA-sektoren med samfunnsøkonomiske analyser» (COWI, Oslo Economics og Kinei, 2022) viser til at samlet inntektsramme i 2019 var på 15 mrd. kroner. Fra 2010 er det oppnådd en effektivisering på 1,9 mrd. kroner. Til tross for at det er gjennomført investeringer og andre forbedringstiltak i perioden, har vannprisene til abonnentene holdt seg omtrent på samme nivå.

Disse medlemmer vil påpeke at topografien i Danmark og Norge er svært ulik, og at tiltak som ble gjort i Danmark, ikke nødvendigvis kan gjøres på lik måte i Norge. Disse medlemmer mener at det å gjøre enkeltendringer innenfor vann og avløp vil hjelpe noe, og bidra til at gebyrene for innbyggerne vil gå ned, men mener derfor at det er et behov for en helhetlig reform innenfor vann- og avløpssektoren. Disse medlemmer ber derfor regjeringen om å utrede en reform med utgangspunkt i den danske modellen, med mål om en mer effektiv organisering, mindre vannlekkasje og lavere gebyrer for alle brukere/abonnenter.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en utredning om og forslag til en vannreform med mål om mer effektiv organisering, mindre vannlekkasje og lavere gebyrer for innbyggerne, etter inspirasjon fra Danmarks vannreform fra 2007.»

Disse medlemmer viser til at Landstinget i KS i «Kommunesektorens politiske prioriteringer 2024–2027» (februar 2024) påpeker at interkommunalt samarbeid for å sikre effektive og fremtidsrettede vann-, avløps- og renovasjonsløsninger må forsterkes. De anbefaler videre at avskrivningstiden på større VA-investeringer må forlenges, da det vil fordele kostnadene over flere generasjoner og jevne ut gebyrene over tid.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti er bekymret for det store etterslepet i vann- og avløpsinvesteringer i kommunene samt kostnads- og miljøbelastningen og helse- og sikkerhetsrisikoen dårlig avløps- og ledningsnett medfører for befolkningen, særlig i forbindelse med flomhendelser. Dette medlem mener imidlertid at regjeringen allerede har satt i gang et arbeid som dekker intensjonen i Høyres forslag i Dokument 8:21 S (2024–2025). Regjeringens igangsatte arbeid med nasjonale mål for vann og helse, sammen med de ekstra midlene Sosialistisk Venstreparti, Arbeiderpartiet og Senterpartiet fikk på plass i budsjettforhandlingene, danner et økonomisk grunnlag for å kunne samarbeide på tvers mellom fylker og kommuner for å forbedre miljøtilstanden i Oslofjorden.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener det er viktig å få gjennomført tiltak slik

at norske kommuner kan ha et robust vann- og avløpsnett. Dette er viktig for å sikre trygt drikkevann til landets befolkning. Disse medlemmer er svært bekymret for det økende investeringsbehovet innenfor vann- og avløpssektoren. Disse medlemmer viser til at gebyrene husholdningene betaler for vann- og avløpstjenester, vokser i et dramatisk tempo. I en undersøkelse Samfunnsøkonomisk Analyse har utført for organisasjonen Huseierne (Prognose kommunale gebyrer 2024–2027, rapport 07-2024), oppgir kommunene selv at gebyrene i gjennomsnitt vil øke med 60 pst. frem til 2027. Dette innebærer at mange helt ordinære husholdninger og mennesker med vanlige jobber og inntekter vil måtte betale mellom 30 000 og 40 000 kroner i årlige vann- og avløpsgebyrer. I flere kommuner er dette allerede tilfelle. Disse medlemmer viser til at i en rapport fra Senter for økonomisk forskning ved NTNU (Måling av effektivitet i kommunale tjenester, SØF-rapport nr. 04/2024) beskrives dagens effektivitet slik:

«For vann anslås gjennomsnittlig effektivitet til litt under 0,60 og for avløp til litt over 0,45. Det betyr at effektiviseringspotensialet er 40 prosent i vannsektoren og 55 prosent i avløpssektoren, noe som er betydelige høyere enn i sektorene som inngår i grunnmodellene hvor effektiviseringspotensialet anslås til 15–23 prosent.»

Disse medlemmer mener derfor at disse tallene bekrefter at det er stort potensial for å øke effektiviteten i vann- og avløpssektoren, og gjennom det redusere gebyrene husholdningene må betale. Disse medlemmer viser til Dokument 8:139 S (2022–2023), jf. Innst. 35 S (2023–2024), hvor Fremskrittspartiet fremmet forslag om å starte arbeidet med å etablere en nasjonal benchmarking-modell for kommunalt vann og avløp, basert på en objektiv nasjonal oversikt. Dette skyldes at vann- og avløpssektoren har et stort effektiviseringspotensial.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Rødt viser til at Rådet for Den europeiske union den 5. november 2024 godkjente det reviderte avløpsdirektivet (Directive (EU) 2024/3019 concerning urban waste water treatment). Dette vil innebære at mange kommuner i årene fremover må gjøre store investeringer for å innfri nye renskrav. Dette gjelder ikke minst kommunene langs Oslofjorden, som har kort tid på seg til å etablere nye løsninger, særlig for nitrogenrensing. Dette er svært kostbare utbygginger som ytterligere vil øke gebyrene for innbyggerne. Disse medlemmer viser til at Miljødirektoratet har anslått at kostnadene for å oppgradere de om lag 50 anleggene i Oslofjordens nedbørsfelt som vil trenge nitrogenfjerning, vil være mellom 10 og 20 mrd. kroner, i 2020-kroner. Omregnet til 2024-kroner etter konsumprisindeksen kan dette anslaget oppjusteres til 12–24 mrd. kroner. Disse medlemmer viser til at

med en konsentrert befolkning og mange abonnenter ligger det sannsynligvis godt til rette for at samarbeid på tvers av kommunegrensene kan bidra til økt effektivitet. Istedenfor at hver enkelt kommune bygger nye avløpsanlegg selv, kan større felles anlegg bidra til at investeringskostnadene blir redusert, de løpende driftsutgiftene blir lavere og kvaliteten på avløpsrensingen blir høyere. Disse medlemmer viser til at det langs Oslofjorden allerede er utviklet slikt samarbeid. Anlegget til Veas på Slemmestad i Asker renser avløpsvannet fra husholdninger og næringsliv i kommunene Oslo, Bærum og Asker. I tillegg har Nesodden kommune knyttet seg til anlegget til Veas via en rørledning på bunnen av Oslofjorden, slik at Veas nå renser avløpsvannet også for Nesodden kommune. Frogn kommune har vedtatt å gjøre det samme. Disse medlemmer viser til at med økonomisk støtte fra Miljødirektoratet har Veas gjennomført en mulighetsstudie som skal undersøke om et større, regionalt renseanlegg kan erstatte flere mindre anlegg, og med det redusere de samfunnsøkonomiske kostnadene og avtrykket på klima og natur, og bidra til verdiskaping og en mer tolererbar økning i avløpsgebyrene for innbyggerne.

Disse medlemmer viser til at i en tid hvor folks økonomi er under sterkt press, bokostnadene skyter i været og mange husholdninger sliter med å få endene til å møtes, synes det svært lite fornuftig at staten presser gjennom løsninger i kommunene som vil øke gebyrene mer enn nødvendig. Kommuner som snart skal igangsette eller allerede har igangsatt utbygging av nye avløpsanlegg, bør nå få anledning til å stoppe opp i påvente av konklusjonene i mulighetsstudien fra Veas.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at Fremskrittspartiet i forbindelse med behandlingen av Innst. 35 S (2023–2024) fremmet forslag om å be regjeringen om å legge frem en modell for et spleiselag for investeringer i nitrogenrensing av avløpsvann i områder som blir pålagt nye renskrav. Disse medlemmer viser til at Fremskrittspartiet i sitt alternative statsbudsjett for 2025 foreslo 100 mill. kroner ekstra til en tilskuddordning til kommuner langs Oslofjorden til planlegging og prosjektering av nitrogenfjerning. Disse medlemmer viser også til at Fremskrittspartiet i forbindelse med behandlingen av Dokument 8:35 S (2023–2024), jf. Innst. 227 S (2023–2024), fremmet forslag om å be regjeringen om å utrede en rentekompensasjonsordning for vann og avløp, et forslag som ble nedstemt i Stortinget. Disse medlemmer mener at når det er mulig å få ned kostnadene ved en utsettelse, vil det være uansvarlig å ikke utsette dette.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge frem en modell for et spleiselag for investeringer i rensing av avløpsvann i områder som blir pålagt nye rensekrav.»

«Stortinget ber regjeringen utrede en rentekompensasjonsordning for vann og avløp.»

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen gi en midlertidig utsettelse av kravene til rensing som kommunene langs Oslofjorden er pålagt, slik at kommunene får anledning til å vurdere mulighetene til sammen å etablere felles avløpsanlegg, som for eksempel anlegget som Veas utreder med støtte fra Miljødirektoratet. Stortinget ber samtidig regjeringen pålegge kommunene å gjennomføre en slik utredning.»

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett for 2025, der det ble foreslått 250 mill. kroner til en rentekompensasjonsordning til kommuner for investeringer i vann- og avløpsanlegg. Dette medlem viser til Fremskrittspartiets forslag i Dokument 8:35 S (2024–2025) og forslag om utsettelse. Dette medlem mener det haster å få på plass rensing av kloakk i Oslofjordområdet. Dette medlem mener Stortinget skal gi de overordnede rammene for rensing av kloakk og avløpsvann, men at det er kommunene som kjenner detaljene i de aktuelle prosjektene, som må ha ansvaret for å velge prosjekt og ta investeringsbeslutningene. Om det skulle oppstå en situasjon der det trengs utvidede frister for å teste ut et samarbeid for å få til bedre løsninger, så mener dette medlem at det i tilfelle må komme etter søknad fra kommunene og/eller avklares i dialogen mellom kommune, statsforvalter og Miljødirektoratet ut fra faglige vurderinger, og ikke som detaljstyring fra Stortingets side.

Komiteens medlem fra Rødt viser til at problemet med høye vann- og avløpsgebyrer i kommunene og hva som kan gjøres for å redusere dem, har vært tatt opp i representantforslag fra ulike partier en rekke ganger denne stortingsperioden. Dette medlem registrerer at partiene bak disse forslagene, som også inkluderer Rødt, ikke har klart å finne sammen om og deretter sikre stortingsflertall for forslag som faktisk reduserer vann- og avløpsgebyrene i kommunene. Dette medlem vil understreke at Rødt stiller seg positive til alle gode forslag som kan redusere gebyrtrykket på husholdningene framover, og viser i den anledning til statsbudsjettet for 2025 og regjeringens forslag om å kutte mva. på vann- og avløpstjenester fra 25 til 15 prosent. Rødt fremmet et tilsvarende avgiftskutt i sitt alternative budsjettforslag for 2025.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt er svært bekymret for det enorme og økende investeringsbehovet i vann- og avløpssektoren i kommunene fremover, og i neste omgang hva disse investeringene vil gjøre med allerede høye vann- og avløpsgebyrer. Investeringsbehovet for den kommende 20-årsperioden ble anslått til svimlende 332 mrd. kroner, ifølge Norsk Vanns rapport 259/2021. Det tilsvarer er årlig investeringsbehov på 16,6 mrd. kroner. Disse medlemmer viser til at vann- og avløpssystemet er samfunnskritisk fellesfinansiert infrastruktur som er avgjørende både for helse og miljø. Det er derfor ikke et alternativ å la være å gjøre nødvendige investeringer fremover. Disse medlemmer vil nok en gang understreke, både på bakgrunn av situasjonen for folk og det store investeringsbehovet, at det er nødvendig å vurdere statlige finansieringsordninger som kan hjelpe kommunene med å få fart på nødvendige investeringer. Disse medlemmer viser til at problemene er særlig store i rurale strøk, der det er store avstander og få husstander å dele regningen på. Disse medlemmer viser til Sosialistisk Venstreparti og Rødt sine merknader og forslag i kommunal- og forvaltningskomiteens Innst. 35 S (2023–2024) for ytterligere utdyping om dette.

Komiteens medlem fra Rødt viser også til representantforslaget Dokument 8:183 S (2022–2023) samt Rødts merknader og forslag i Innst. 35 S (2023–2024). Rødt fremmet der en rekke forslag for å redusere gebyrene og trygge vannforsyningen i norske kommuner. Dette medlem viser til at forholdsvis små justeringer, som for eksempel å endre avskrivningsreglene for investeringer og å harmonere gebyrsatser over kommunegrenser der det er inngått forpliktende interkommunalt samarbeid, kan dempe gebyrtrykket på innbyggere mange steder. Dette medlem viser til at KS har støttet begge deler.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utrede hvordan man kan unngå at innbyggerne i arealrike kommuner med lave befolkningstall får uforholdsmessig høye utgifter som følge av utbedringer i vann- og avløpssektoren.»

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sikre at implementeringen av det reviderte avløpsdirektivet tilpasses norske forhold, for å skåne norske innbyggere for unødige utgifter.»

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget i kommuneproposisjonen for 2026 med tiltak for en forsterket innsats inn mot berørte kommuner i Oslofjordens nedbørsfelt for å redde Oslofjorden og samtidig gi støtte til berørte kommuner som følge av nye rensekrav.»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Høyre, Fremskrittspartiet og Rødt:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen sørge for at Statsforvalteren forlenger fristen for igangsetting av nitrogenrensing av avløpsvannet for de kommunene i Oslofjordens nedbørsfelt som har en frist før 2030, med ett år.

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2025 med en insentivordning for å motivere til regional organisering etter modellen som ble anbefalt i Mulighetsstudie for VA-sektoren med samfunnsøkonomiske analyser, lagt fram i januar 2022.

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen forlenge maksimal avskrivningstid på renseanlegg, pumpestasjoner, høydebasseng og ledningsnett i forskrift om økonomiplan, årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for kommuner og fylkeskommuner mv. til 80 år i tråd med SØF-rapport nr. 06/24 Selvkost i kommunene – avskrivningstid, kalkylerente og framføringsperiode.

Forslag 4

Stortinget ber regjeringen revidere forskrift om beregning av samlet selvkost for kommunale og fylkeskommunale gebyrer (selvkostforskriften) med mål om å forlenge perioden for når fremtidig overskudd må tilbakeføres eller underskudd kan fremføres.

Forslag 5

Stortinget ber regjeringen gjennomføre en evaluering av hvordan selvkost som finansieringsmodell for vann- og avløpssektoren fungerer, og komme tilbake til Stortinget på egnet måte.

Forslag 6

Stortinget ber regjeringen i forbindelse med kommuneproposisjonen 2026 komme tilbake til Stortinget med forslag til hvordan regjeringen vil følge opp anbefalingene vedrørende kalkylerente i SØF-rapport nr. 06/

24 Selvkost i kommunene – avskrivningstid, kalkylerente og framføringsperiode.

Forslag fra Høyre og Fremskrittspartiet:

Forslag 7

Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en utredning om og forslag til en vannreform med mål om mer effektiv organisering, mindre vannlekkasje og lavere gebyrer for innbyggerne, etter inspirasjon fra Danmarks vannreform fra 2007.

Forslag fra Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt:

Forslag 8

Stortinget ber regjeringen utrede hvordan man kan unngå at innbyggerne i arealrike kommuner med lave befolkningstall får uforholdsmessig høye utgifter som følge av utbedringer i vann- og avløpssektoren.

Forslag fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt:

Forslag 9

Stortinget ber regjeringen legge frem en modell for et spleiselag for investeringer i nitrogenrensing av avløpsvann i områder som blir pålagt nye rensekrav.

Forslag 10

Stortinget ber regjeringen utrede en rentekompensasjonsordning for vann og avløp.

Forslag 11

Stortinget ber regjeringen sikre at implementeringen av det reviderte avløpsdirektivet tilpasses norske forhold, for å skåne norske innbyggere for unødige utgifter.

Forslag fra Høyre:

Forslag 12

Stortinget ber regjeringen pålegge kommunene langs Oslofjorden å gjennomføre en utredning som vurderer mulighetene for samarbeid mellom disse kommunene, med mål om å etablere felles avløpsanlegg, slik at rensegraden økes og kostnadene reduseres.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt:

Forslag 13

Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget i kommuneproposisjonen for 2026 med tiltak for en forsterket innsats inn mot berørte kommuner i Oslofjordens nedbørsfelt for å redde Oslofjorden og samtidig gi støtte til berørte kommuner som følge av nye rensekrav.

Forslag fra Fremskrittspartiet:*Forslag 14*

Stortinget ber regjeringen gi en midlertidig utsettelse av kravene til rensing som kommunene langs Oslofjorden er pålagt, slik at kommunene får anledning til å vurdere mulighetene til sammen å etablere felles avløpsanlegg, som for eksempel anlegget som Veas utreder med støtte fra Miljødirektoratet. Stortinget ber samtidig regjeringen pålegge kommunene å gjennomføre en slik utredning.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding I fremmes av medlemmene i komiteen fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Komiteens tilråding II fremmes av medlemmene i komiteen fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslagene og råar Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:**I**

Dokument 8:21 S (2024–2025) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Anne Kristine Linnestad, Erlend Larsen, Liv Kari Eskeland, Mahmoud Farahmand og Turid Kristensen om lavere vann- og avløpsgebyrer – vedtas ikke.

II

Dokument 8:35 S (2024–2025) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Erlend Wiborg, Morten Stordalen, Himanshu Gulati, Hans Andreas Limi, Morten Wold, Marius Arion Nilsen, Terje Halleland og Bård Hoksrud om tiltak som vil kunne redusere vann-, avløps- og renovasjonsgebyrene betydelig – vedtas ikke.

Oslo, i kommunal- og forvaltningskomiteen, den 4. februar 2025

Erlend Wiborg

fung. leder

Tobias Drevland Lund

ordfører

Stortingets kommunal- og forvaltningskomite
0026 OSLO

Dykkar ref
2024/7343

Vår ref
24/4417-3

Dato
3. desember 2024

Dokument 8:21 S (2024-2025) om lågare vass- og avløpsgebyr

Eg syner til brev frå kommunal- og forvaltningskomiteen av 19. november 2024 med representantforslag 21 S (2024–2025) frå stortingsrepresentantane Anne Kristine Linnestad, Erlend Larsen, Liv Kari Eskeland, Mahmoud Farahmand og Turid Kristensen.

Utfordringane vi ser på vass- og avløpsområdet heng saman med det store vedlikehalds- etterslepet i sektoren. På avløpsområdet heng det også saman med nye krav som kan kome i revidert avløpsdirektiv. Regjeringa føreslo i statsbudsjettet å redusere meirverdiavgifta for vatn og avløp frå 25 til 15 prosent. Dette vil slå rett inn i gebyra til innbyggjarane. Dette bidreg til å dempe det økonomiske trykket på befolkninga inn i ei tid med store investeringar på dette feltet.

Innan vatn og avløp er det sjølvkostprinsippet som gjeld, og vi som brukar vass- og avløpstenestene betalar for velfungerande tenester. Dette er òg i tråd med prinsippet om at forureinar skal betale. Eg meiner desse prinsippa framleis må ligge fast.

Regjeringa vil legge til rette for at kommunane gjer smarte og gode investeringar for å sikre gode vass- og avløpstenester. Derfor la regjeringa fram nye Nasjonale mål for vatn og helse med gjennomføringsplan 16. februar i år. Tiltak H5-3 i gjennomføringsplanen har følgjande ordlyd:

Innhente kunnskap om hvordan gebyrer for vann og avløp benyttes og hvordan det påvirker utviklingen innen området, utrede barrierer og muligheter, samt vurdere om regelverket bør endres for å stimulere til økt fornyingstakt av vann- og avløpssystemene.

Dette punktet skal ifølgje gjennomføringsplanen vere utført innan 2026. Ulike insentivordningar som kan stimulere til sterkare fagmiljø og meir interkommunalt samarbeid blir òg vurdert, jf. tiltak H2-1 og H2-2 i gjennomføringsplanen. Mellom anna har Miljødirektoratet, på oppdrag frå Klima- og miljødepartementet, fått utarbeidd ein rapport frå Menon Economics, Norconsult og Berngaard som kartlegg interkommunale samarbeid på avløpsområdet blant kommunar i nedbørsfeltet til Oslofjorden. Rapporten vart levert i februar 2024 og blir følgd opp av Miljødirektoratet og Klima- og miljødepartementet.

Regjeringa har i statsbudsjettet for 2025 også føreslått å vidareføre tilskotsordninga for planlegging og prosjektering av nitrogenfjerning ved avløpsanlegg i Oslofjordens nedbørsfelt med om lag 28 millionar kroner. Ordninga blir forvalta av Miljødirektoratet, og direktoratet vil mellom anna prioritere søknader om støtte til prosjekt som er eit samarbeid mellom fleire kommunar eller kommunalt eigde selskap. Meir informasjon om ordninga finst på direktoratet sine nettsider.

Eg vil òg vise til tiltak H3-1 om å evaluere program for teknologiutvikling i vassbransjen og vurdere eventuell vidareføring og utviding av denne støtteordninga. I samband med dette arbeidet vil det bli vurdert om denne ordninga eventuelt òg bør rettast inn mot å stimulere til sterkare fagmiljø og meir interkommunalt samarbeid. Eg vil òg nemne tiltak H3-2 om å legge til rette for at *Nasjonalt senter for vanninfrastruktur* på Ås blir eit attraktivt teknologimiljø for å møte utfordringane på vass- og avløpssida. Dette senteret er eit resultat av samarbeid mellom kommunar for å løyse felles utfordringar. Senteret opna i juni i år og er allereie blitt eit attraktivt opplæringscenter for kommunar med fullteikna kurs, ifølgje senteret sjølv.

Kommunelova § 15-1 med tilhøyrande forskrift om sjølvkost gjev reglar for korleis sjølvkost skal bereknast og handsamast over tid. Tidlegare var dette berre regulert gjennom retningslinjer, men med ny kommunelov vart dette lovfesta frå og med 2020. Kommunelova § 15-1 slår fast dei grunnleggjande prinsippa, medan sjølvkostforskrifta regulerer nærare korleis samla sjølvkost for ei sjølvkostteneste skal bereknast og korleis kommunen skal handsame høve kor dei i einskilte år tek inn meir eller mindre i gebyrinntekter enn sjølvkost.

Som eg skreiv i mitt tilsvar til Dokument 8:35 (2023–2024), er det naturleg å evaluere forskrifta om sjølvkost etter at ho har verka litt tid. Kommunal- og distriktsdepartementet sette derfor i vår ut eit prosjekt som skal sjå på mellom anna avskrivningstider, kalkylerente og framføringsperiode, altså det som representantane tek opp i punkt 3 til 5 i forslaget. Sluttrapporten frå prosjektet vil bli levert til departementet i desse dagar og vil bli publisert på departementet sine nettsider.

Rapporten vil vere eit kunnskapsgrunnlag når departementet skal evaluere sjølvkostforskrifta. Utreiinga vil på vanleg vis måtte skje i tråd med utgreiingsinstruksjonen, og

eventuelle endringer i regelverket vil bli sende på høyring. Eg vil orientere Stortinget om status for arbeidet i kommuneproposisjonen til neste år.

Med helsing

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Erling Sande'. The signature is stylized with large, sweeping loops and a prominent 'S'.

Erling Sande

Kommunal- og forvaltningskomiteen

Stortinget

Deres ref

Vår ref
24/4803-

Dato
10. januar 2025

Dokument 8:35 S (2024-2025) representantforslag om tiltak som vil kunne redusere vann-, avløps- og renovasjonsgebyrene betydelig

Jeg viser til representantforslag fra representantene Wiborg, Stordalen, Gulati, Limi, Wold, Nilsen, Halleland og Hoksrud, om forslag om å gi midlertidig utsettelse av kravene til nitrogenrensning som kommunene i Oslofjordens nedbørsfelt er eller vil bli pålagt.

Miljøtilstanden i Oslofjorden er alvorlig, og utslipp fra avløp er en av de største påvirkene. Regjeringen har allerede kommet med nye krav for å begrense avrenning fra jordbruket og jobber samtidig med nye fiskeriregler. For å få ned utslippene fra avløp trenger vi få på plass nitrogenfjerning ved om lag 50 avløpsrenseanlegg i Oslofjordens nedbørsfelt. Allerede i 2022 sendte Miljødirektoratet brev til statsforvalterne om at kommuner og IKS-er i Oslofjordens nedbørsfelt må forvente at det kommer krav om nitrogenfjerning i årene fremover, og at det er behov for kommunene starter utredning og planlegging av nitrogenfjerning så raskt som mulig. Miljødirektoratet har bedt statsforvalterne om å prioritere oppfølgingen av de kommunene som står for de største enkeltutslippene. Noen kommuner er godt i gang med arbeidet. For eksempel har Øvre Eiker, Fredrikstad, Hvaler og Sarpsborg kommune igangsatt bygging av nye renseanlegg med nitrogenfjerning. Disse skal være ferdig i 2026. Hurtig innsats er avgjørende for å redde fjorden, og derfor må alle kommunene bidra. Bare på den måten kan den negative utviklingen i Oslofjorden snus.

Det er statsforvalter som er forurensningsmyndighet for de avløpsrenseanleggene som nå må få nitrogenfjerning på plass. Det betyr at det er statsforvalter som stiller rensekrav og frister i enkelttillatelser etter forurensningsloven. Det er opp til den enkelte kommune å bestemme hvordan de vil etterkomme krav fra statsforvalteren, men det vil ofte være behov for utredninger før kommunen kan velge renseløsning. Det kan også være behov for dialog mellom statsforvalter og kommunen, både i forkant og underveis i behandlingen av en

søknad om utslippstillatelse. Miljødirektoratet er klageinstans for statsforvalters vedtak. Siden statsforvalter er forurensningsmyndighet mener jeg at det ikke er naturlig at departementet går inn i vurderinger av krav og frister i disse konkrete sakene.

Regjeringen prioriterer Oslofjordarbeidet høyt og vil støtte kommunene slik at bedre avløpsrensing kommer raskt på plass. Vi har etablert en tilskuddsordning for planlegging og prosjektering av nitrogenfjerning for kommunene i Oslofjordens nedbørsfelt, og for 2025 er det bevilget over 50 millioner til denne. Vi har også styrket både statsforvalter og Miljødirektoratet for å bidra til raskere saksbehandling av utslippstillatelser og sikre god veiledning til kommunene.

Jeg vil ellers vise til at regjeringen i statsbudsjettet for 2025 foreslo å redusere merverdiavgiftssatsen på vann og avløp fra 25 til 15 prosent. Dette vil slå rett inn i gebyrene til innbyggerne og bidra til å dempe det økonomiske trykket på befolkningen inn i en tid med store investeringer på dette feltet. Forslaget er på høring, men det tas sikte på at den reduserte satsen kan gjelde fra 1. mai 2025.

Til slutt vil jeg også vise til kommunal- og distriktsministerens svar til Dokument 8:21 S (2024–2025) om lavere vann- og avløpsgebyrer. I sitt svar omtalte kommunal- og distriktsministeren en nært forestående rapport som blant annet skulle se på avskrivningstider, kalkylerente og framføringsperiode i selvkostberegningene. Rapporten har siden blitt publisert på regjeringens nettsider og er et kunnskapsgrunnlag for å vurdere endringer i regelverket på disse punktene. Kommunal- og distriktsdepartementet vurderer nå anbefalingene i rapporten, blant annet lengre avskrivningstid på ledningsnett. Utredningen vil på vanlig vis måtte skje i tråd med utredningsinstruksen, og Kommunal- og distriktsdepartementet legger opp til å kunne sende et forslag på høring i løpet av våren 2025, slik at eventuelle endringer vil kunne gjelde fra 2026. Kommunal- og distriktsministeren vil orientere Stortinget om status på arbeidet i kommuneproposisjonen, som legges fram i mai.

Med hilsen

Andreas Bjelland Eriksen

